



Rapport

Verenigingsmonitor Breda 2024

Verenigingsmonitor Breda 2024

In opdracht van Breda Actief

Mulier Instituut

Margot Keijzer

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, maart 2024

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Breda 2024

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	13
2.4	Beleid	15
2.5	Financiën	20
2.6	Accommodatie	22
3	Maatschappelijke oriëntatie	29
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	29
3.2	Samenwerking	31
3.3	Aanbod	35
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	37
4	Vitaliteit	40
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	40
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	41
5	Conclusies en aanbevelingen	42
5.1	Organisatiekracht	42
5.2	Maatschappelijke oriëntatie	42
5.3	Vitaliteit	43
5.4	Aanbevelingen	43
	Bijlage 1 - Methodiek	47
	Bijlage 2 - Responsoverzicht	49



Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Breda in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren. Daarnaast bespreken we in hoeverre sportverenigingen bijdragen aan een aan een positieve sportcultuur en duurzaamheid.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Breda kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen Breda Actief helpen bij het optimaliseren van de dienstverlening en kunnen dienen als een middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 leest u hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor is afgenomen in de vorm van een webenquête. Breda Actief heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 149 sportverenigingen voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 27 november 2023 t/m 17 januari 2024. We hebben de resultaten van 109 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 73 procent.

Op basis van de grootte van verenigingen (aantal leden) en het type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep een goede afspiegeling van alle sportverenigingen in de gemeente Breda. Binnen de gemeente Breda vallen de plaatsen Breda, Prinsenbeek, Teteringen, Bavel en Ulvenhout. De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) zijn iets beter vertegenwoordigd in de

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

responsgroep dan de kleine verenigingen (>250 leden). De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.



Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3) en vitaliteit (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de verenigingen in Breda. We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe.

Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

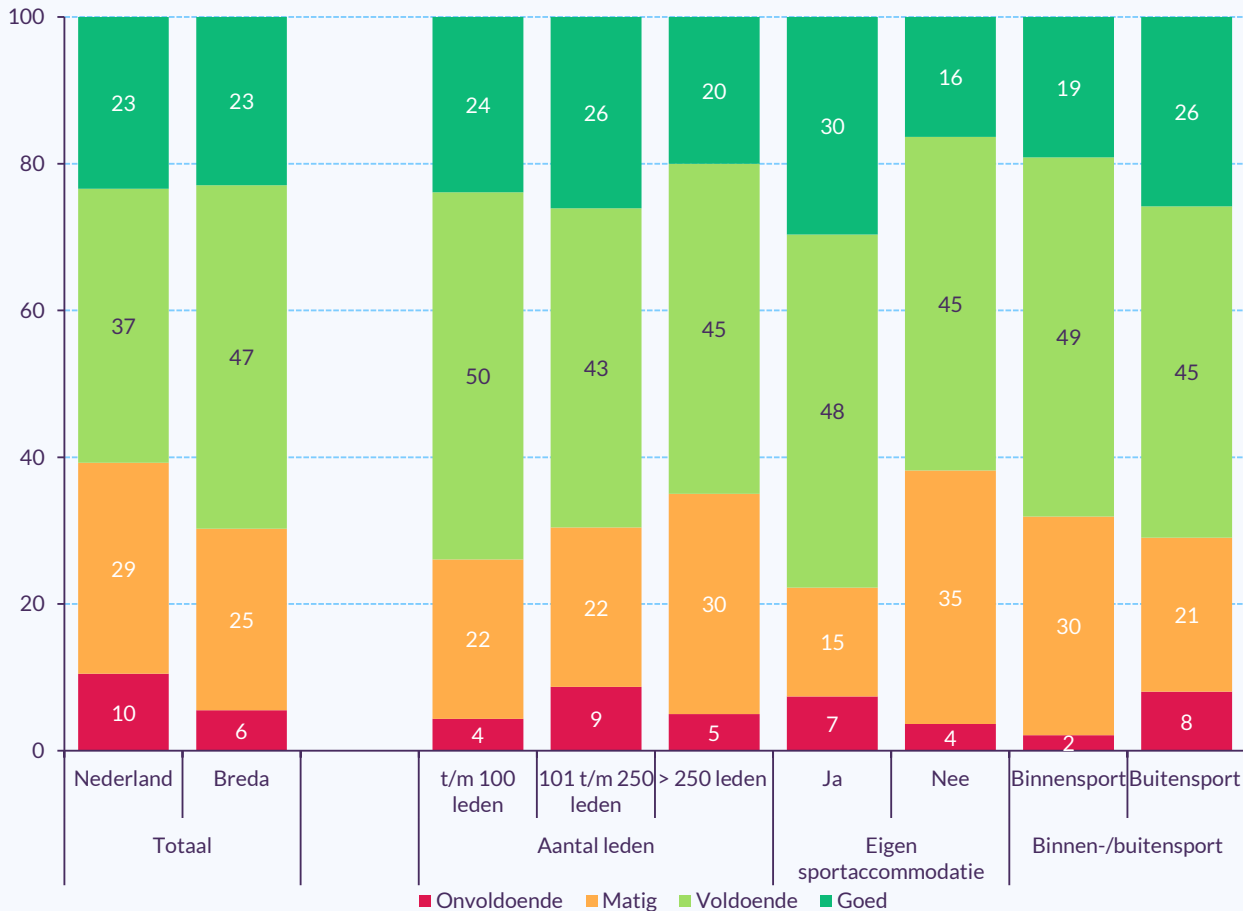
Bijna drie kwart van de verenigingen organisatiekrachtig

Zeven op de tien verenigingen in Breda scoren 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (70%, [figuur 2.1](#)). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De Bredase verenigingen scoren hiermee hoger dan het landelijke gemiddelde: in heel Nederland scoort 60 procent van de verenigingen voldoende tot goed.

Slechts een klein deel van de verenigingen scoort onvoldoende op organisatiekracht (6%). Een kwart scoort matig (25%). Met name sportverenigingen zonder eigen sportaccommodatie scoren lager op organisatiekracht. Zij scoren vaker matig (35%) dan verenigingen met een eigen sportaccommodatie (15%).

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Accommodatie en kader grootste aandachtspunten

Op het gebied van organisatiekracht scoren verenigingen in de gemeente Breda het hoogst op het criterium leden ([figuur 2.2](#)). Vier op de vijf (84%) scoren voldoende tot goed op dit criterium. Dit is hoger dan landelijk, waar 81 procent van de verenigingen voldoende tot goed scoort.

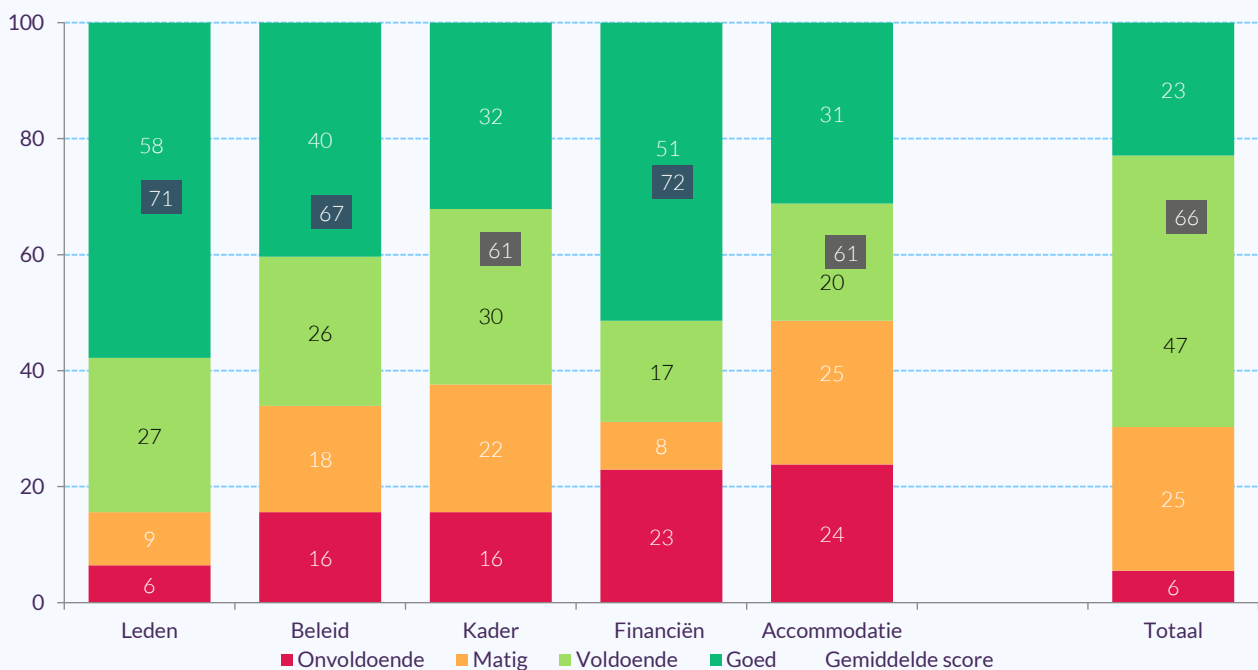
De verenigingen in Breda scoren het laagst op het criterium accommodatie. De helft (49%) scoort matig tot onvoldoende op dit criterium. Een kwart scoort onvoldoende (24%). Dit aandeel is hoger dan landelijk (16%). In Breda scoren verenigingen zonder eigen accommodatie vaker onvoldoende (35%) dan verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken (13%).

Naast accommodatie is kader een aandachtspunt. Ruim een derde van de verenigingen (38%) scoort daarop matig tot onvoldoende. Grote en middelgrote verenigingen scoren hier vaker matig of onvoldoende op dan kleine verenigingen.

Bredase verenigingen scoren wel wat hoger dan landelijk: landelijk scoort 54 procent voldoende of goed op het criterium kader (Breda: 62%).

Opvallend is dat een kwart van de verenigingen (23%) onvoldoende scoort op financiën, terwijl het aandeel verenigingen dat op dit criterium matig scoort niet heel groot is (8%). Over het geheel scoren sportverenigingen in Breda daardoor lager op dit criterium (31% onvoldoende of matig) dan landelijk (39%). Grote sportverenigingen scoren vaker onvoldoende dan middelgrote tot kleine verenigingen.

Figuur 2.2
Verdeling scores sportverenigingen Breda op criteria van organisatiekracht
 (in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

2.2 Leden

Een kwart van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

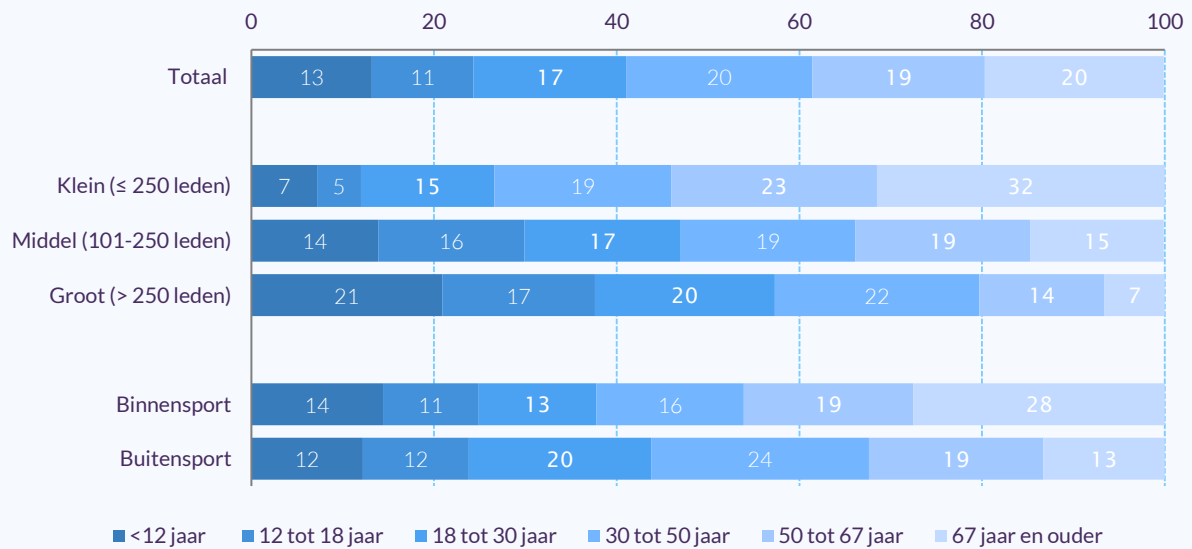
De verenigingen in Breda die aan dit onderzoek deelnamen, hebben gemiddeld 335 leden. Dit varieert van minder dan tien leden tot bijna tweeduizend.

De leeftijd van leden is redelijk verspreid (**figuur 2.3**). Gemiddeld bestaat het ledenbestand van een vereniging voor 24 procent uit jeugdleden (< 18 jaar). Kleine verenigingen hebben een groter aandeel leden van 67 jaar of ouder (27%) dan grote verenigingen (7%). Grote verenigingen hebben daarentegen een groter aandeel jeugdleden (38%) dan kleine verenigingen (26%).

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand van sportverenigingen in Breda naar leeftijd en verenigingsgrootte

(in procenten, n=99)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

De helft heeft leden met een beperking

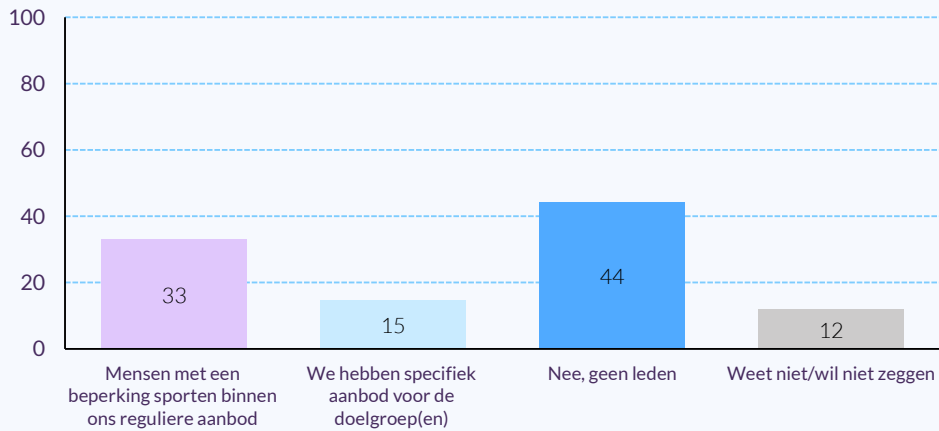
Bijna de helft van de verenigingen geeft aan dat ze leden met een beperking en/of een chronische aandoening hebben (48%, [figuur 2.4](#)). Die mensen sporten veelal binnen het reguliere aanbod (33%). Dit zijn vooral kleine verenigingen.

Een zesde van de verenigingen (15%) heeft specifiek aanbod voor de doelgroep(en). Vooral grote verenigingen hebben specifiek aanbod. Minder dan de helft van de verenigingen heeft geen leden met een beperking en/of chronische aandoening.

Figuur 2.4

Verenigingen met leden met een beperking en/of chronische aandoening

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024

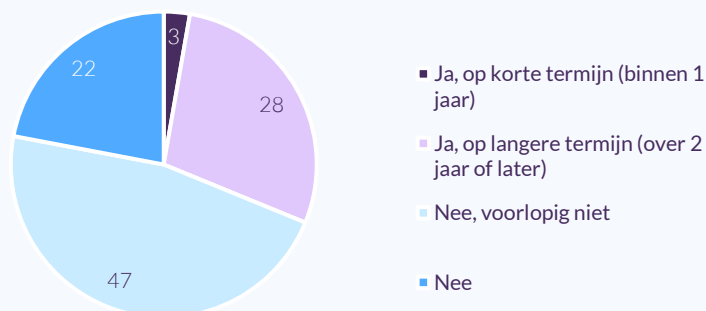
Ledental voor meeste verenigingen geen bedreiging

Twee derde van de verenigingen ziet de ontwikkeling van het ledental (voorlopig) niet als een bedreiging voor hun toekomst (69%, [figuur 2.5](#)). Drie op de tien verenigingen (28%) zien de ontwikkeling van het ledental als bedreiging op langere termijn (twee jaar of later). Maar een klein percentage (3%) ziet de ontwikkeling als een bedreiging op korte termijn (binnen één jaar).

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de sportvereniging in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

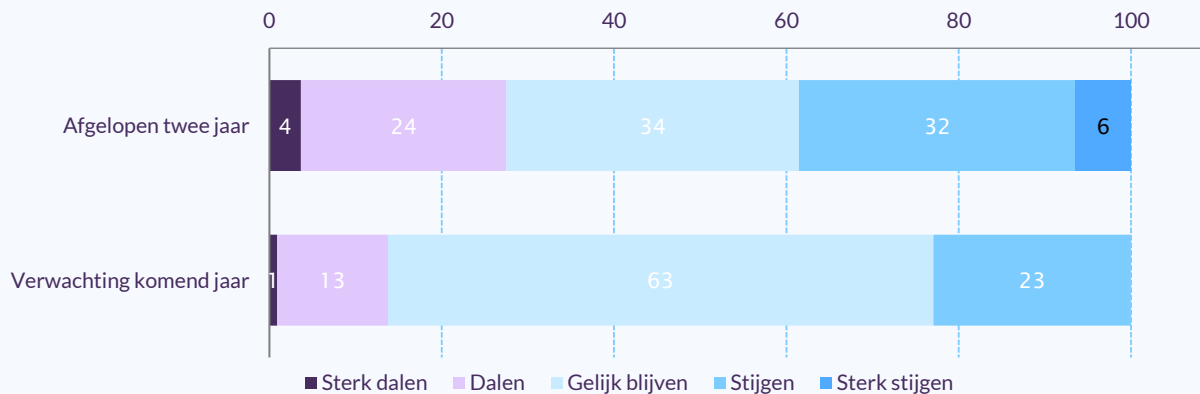
Voor een derde van de verenigingen is het aantal leden de afgelopen twee jaar gestegen (38%) of gelijk gebleven (34%). Drie op de tien verenigingen hadden te maken met een (sterke) daling.

De verenigingen verwachten vooral dat het ledenaantal gelijk zal blijven (63%, [figuur 2.6](#)). Een kwart verwacht een stijging (23%) en een op de zeven verwacht een (sterke) daling (14%). Met name grote verenigingen verwachten komend jaar een stijging van het ledental.

Figuur 2.6

Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in Breda in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Bijna alle verenigingen in Breda geven aan een groeiambitie te hebben voor 2024 (89%, niet in figuur). Een derde van de verenigingen wil die realiseren door nieuwe leden te werven. Twee op de vijf verenigingen hebben een groeiambitie, maar hebben hier geen speerpunten voor.

2.3 Kader

Een vijfde heeft gebrek aan vrijwilligers

Een kwart van de verenigingen (28%) heeft betaalde medewerkers. Dat zijn met name grote en buitensportverenigingen. De helft van de verenigingen werkt met een vrijwilligersvergoeding. Gemiddeld geven de verenigingen in de gemeente Breda aan over 42 vrijwilligers te beschikken.

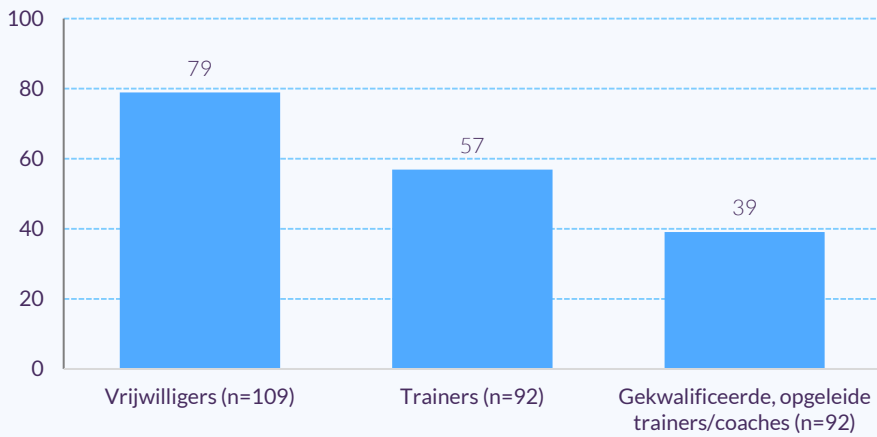
Acht op de tien verenigingen (79%) geven aan voldoende vrijwilligers te hebben ([figuur 2.7](#)). Dit is vergelijkbaar met landelijk. Ongeveer de helft van de verenigingen (52%) is op zoek naar meer vrijwilligers. Een vijfde heeft te weinig vrijwilligers.

De meeste verenigingen (84%) bieden training, lessen of cursussen aan. Hiervan heeft meer dan de helft voldoende trainers (57%). Twee vijfde van die verenigingen (39%) geeft aan te beschikken over voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers of coaches.

Figuur 2.7

Sportverenigingen in Breda met voldoende vrijwilligers, trainers en/of gekwalificeerde trainers

(in procenten)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Helft verenigingen heeft vacatures openstaan

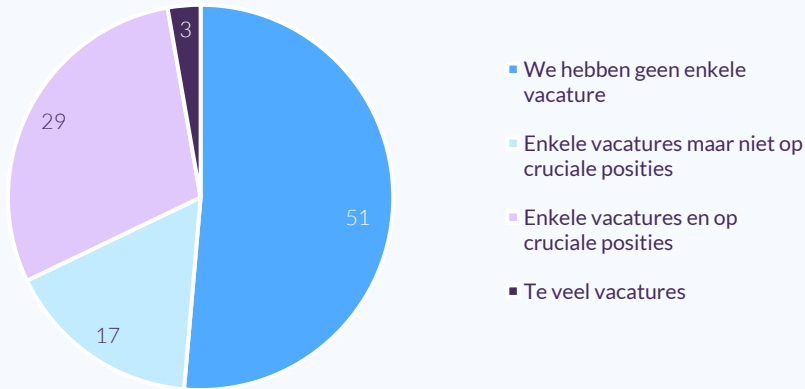
De helft van de verenigingen heeft vacatures openstaan ([figuur 2.8](#)). Drie op de tien (29%) hebben vacatures op cruciale posities en ongeveer een zesde heeft enkele vacatures, maar niet op cruciale posities. Enkele verenigingen geven aan te veel vacatures te hebben (3%). Vooral grote en middelgrote verenigingen hebben vacatures openstaan.

De vacatures die uitstaan zijn meestal gericht op vrijwilligers. Verenigingen zoeken vooral bestuurders (74%), trainers (53%), mensen voor de organisatie van evenementen en nevenactiviteiten (64%) en mensen voor de organisatie van wedstrijden en toernooien (49%). Betaalde medewerkers zoeken ze veelal voor het geven van trainingen.

Figuur 2.8

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers bij de sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024

Helft verenigingen heeft geen plan voor behoud/werving vrijwilligers

17 procent van de verenigingen heeft voor werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier (niet in figuur). 27 procent heeft een plan in ontwikkeling. Ruim de helft van de verenigingen heeft op dit moment geen actueel plan (56%).

Met name kleine en middelgrote verenigingen hebben geen plan. Met name bij grote verenigingen is vaak een plan in ontwikkeling.

2.4 Beleid

Bijna twee derde van de verenigingen werkt planmatig

Bijna twee derde van de Bredase verenigingen (63%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met landelijk (63%).

Met name de middelgrote en grote verenigingen en de verenigingen met een eigen kantine werken met plannen op papier. Verenigingen geven aan dat ze vaak niet planmatig werken vanwege onder andere lage prioriteit of tijdgebrek.

Werving en behoud van leden en vrijwilligers belangrijkste thema's

Voor verenigingen die met beleidsplannen werken, zijn werving en behoud van leden en vrijwilligers de belangrijkste thema's (figuur 2.9). Ongeveer twee derde van deze verenigingen had plannen voor werving en behoud van vrijwilligers (67%) en leden (61%).

Daarnaast zijn voor bijna de helft van de verenigingen de thema's sporttechnische zaken (46%) en financiën (41%) belangrijk geweest.

Vooral het opzetten van aanvullende diensten is voor weinig verenigingen aan bod gekomen in de afgelopen vier jaar (4%). Ook de samenwerking met niet-sportorganisaties (9%), andere sportverenigingen (7%) en onderwijs (6%) zijn afgelopen vier jaar nauwelijks in het beleid van verenigingen opgenomen.

Figuur 2.9

Onderwerpen beleidsplannen van sportverenigingen in Breda afgelopen vier jaar*

(in procenten, n=69)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Basis is verenigingen die de afgelopen vier jaar plannen op papier hebben gezet.

Werving en behoud vrijwilligers en leden belangrijkste speerpunten

De verenigingen hebben hun drie belangrijkste speerpunten voor het komende jaar aangegeven. De meerderheid (72%) ziet werving en behoud van leden als een belangrijk thema waar het bestuur zich het komende jaar met name voor gaat inzetten (figuur 2.10). Kleine verenigingen noemen dit vaker (niet in figuur).

Ook de werving en het behoud van vrijwilligers ziet de helft van de verenigingen (50%) als belangrijk thema voor het aankomende jaar. Dit noemen grote verenigingen (>250 leden) aanzienlijk vaker (73%).

Verder is het thema sfeer en cultuur op en van de vereniging een belangrijk speerpunt voor bijna een derde van de verenigingen (28%).

Het thema sporttechnische zaken valt op: dat hebben de afgelopen vier jaar veel verenigingen in een beleidsplan opgenomen (zie [figuur 2.9](#)), maar noemt slechts een klein percentage (4%) als speerpunt voor het komende jaar.

Verder lopen de speerpunten van de verenigingen uiteen (zie [figuur 2.10](#)).

Figuur 2.10

Speerpunten van sportverenigingen in Breda voor komend jaar

(in procenten, n=109, max. drie antwoorden mogelijk)



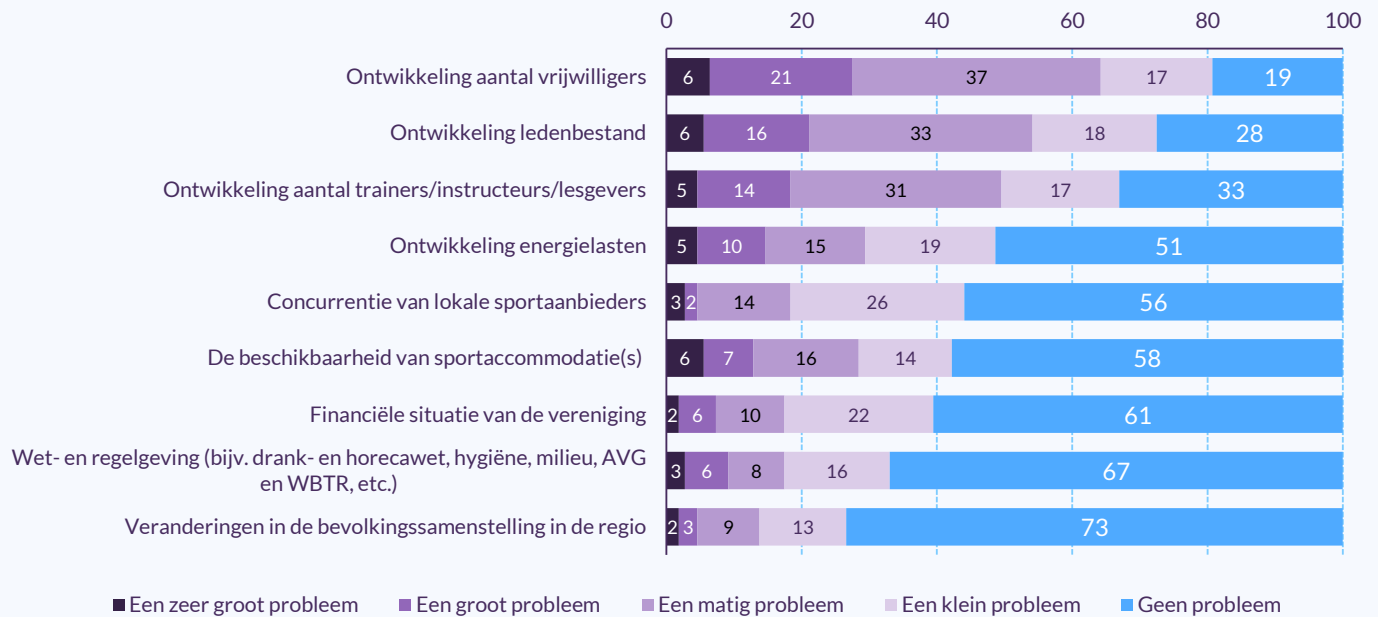
Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Meeste zorgen over ontwikkeling aantal vrijwilligers

Bijna alle verenigingen (97%) in de gemeente Breda geven aan één of meer problemen te ervaren. Drie op de vijf ervaren op ten minste één thema een (zeer) groot probleem (61%).

Ruim een kwart van de verenigingen (27%) geeft aan dat de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een (zeer) groot probleem vormt voor de vereniging (figuur 2.11). De helft van de verenigingen (54%) ervaart de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers als een klein of matig probleem. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen (meer dan 250 leden).

Figuur 2.11
Ervaren problemen door de sportverenigingen in Breda
 (in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Bijna een kwart van de verenigingen (22%) geeft aan dat de ontwikkeling van het aantal leden een (zeer) groot probleem vormt voor de vereniging. De helft (51%) ervaart de ontwikkeling van het aantal leden als een klein of matig probleem. Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen (<100 leden).

Daarnaast vormt de ontwikkeling van het aantal trainers/instructeurs/lesgevers ook een probleem voor verenigingen. Zo ervaart bijna een vijfde deze ontwikkeling als een (zeer) groot probleem (19%) en ervaart de helft deze als een klein of matig probleem (48%).

Energielasten en beschikbaarheid accommodatie als klein of matig probleem

De ontwikkeling van energielasten ervaart een zesde van de verenigingen als een (zeer) groot probleem (16%). Een derde ervaart dit als een matig tot klein probleem (34%). Dit zijn grote verenigingen (>250 leden) met een eigen sportaccommodatie.

De beschikbaarheid van de sportaccommodatie(s) ervaart een klein deel van de verenigingen als (zeer) groot probleem (13%). Bijna een derde ervaart dit als een

klein of matig probleem (30%). Dit zijn voornamelijk verenigingen zonder eigen sportaccommodatie.

Concurrentie is voor het merendeel een klein of geen probleem

Verenigingen ervaren nauwelijks problemen met concurrentie van lokale sportaanbieders. Vijf verenigingen ervaren concurrentie als (zeer) groot probleem. Hieronder vallen drie grote verenigingen (meer dan 250 leden), één middelgrote vereniging (tussen 101 en 250 leden) en één kleine vereniging (tot en met 100 leden). Opvallend is dat dit voornamelijk buitensporten zijn (vier van de vijf).

Als verenigingen concurrentie ervaren, is dat meestal van andere sportverenigingen en dan veelal in de eigen tak van sport.

Verder ervaart een klein deel van de verenigingen (8%) de financiële situatie als (zeer) groot probleem. Een derde (32%) ervaart dit als een klein of matig probleem. Het merendeel ervaart dit als geen probleem (61%).

Wet- en regelgeving (67%) en de veranderingen in de bevolkingssamenstelling in de regio (73%) ervaart het merendeel van de verenigingen niet als een probleem.

De speerpunten voor het komende jaar van de meeste verenigingen komen overeen met de grootste knelpunten, namelijk ontwikkelingen in het ledenbestand en vrijwilligers. Zoals eerder genoemd willen verenigingen zich vooral richten op de werving en het behoud van vrijwilligers en leden voor het komende jaar (**figuur 2.10**).

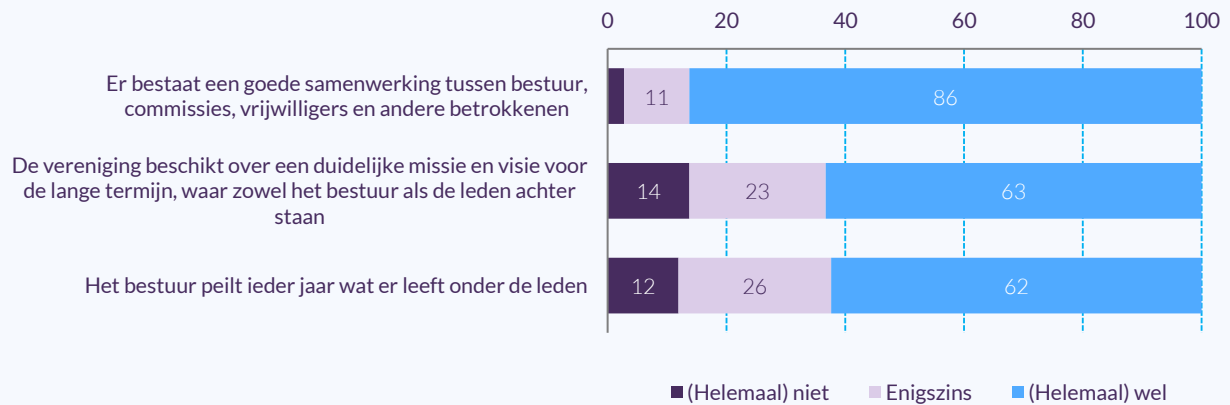
Goede interne samenwerking, maar betrokkenheid bij leden kan beter

De samenwerking binnen de verenigingen in de gemeente Breda wordt gewaardeerd. Bijna negen op de tien (86%) vindt dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen. Dit is vergelijkbaar met landelijk.

Bij meer dan de helft van de verenigingen (62%) peilt het bestuur ieder jaar wat er leeft onder de leden. Bij ruim een kwart gebeurt dit enigszins (26%, **figuur 2.12**). Dit is vergelijkbaar met landelijk.

Het merendeel van de verenigingen in de gemeente Breda (63%) beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn. Dit ligt in Breda iets hoger dan landelijk.

Figuur 2.12
Stellingen over visie en interne samenwerking
 (in procenten, n=109)



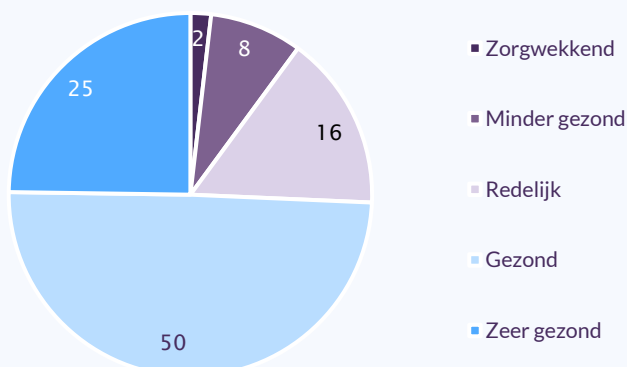
Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

2.5 Financiën

Drie kwart van de verenigingen financieel gezond

Drie kwart van de verenigingen in de gemeente Breda ziet zichzelf als (zeer) gezond als het gaat om de financiële positie van de vereniging (75%, [figuur 2.13](#)). Dit is vergelijkbaar met landelijk. Een tiende geeft aan dat hun financiële positie zorgwekkend of minder gezond is. Ongeveer een zesde (16%) geeft aan dat hun financiële positie redelijk is.

Figuur 2.13
Eigen inschatting financiële positie sportverenigingen in Breda
 (in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Meer dan de helft heeft voldoende ruimte voor onverwachte uitgaven

Bijna alle verenigingen in Breda (89%) geven aan jaarlijks aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen (figuur 2.14). Een klein deel van de verenigingen (10%) geeft aan dit enigszins te kunnen en slechts één vereniging geeft aan dit niet te kunnen.

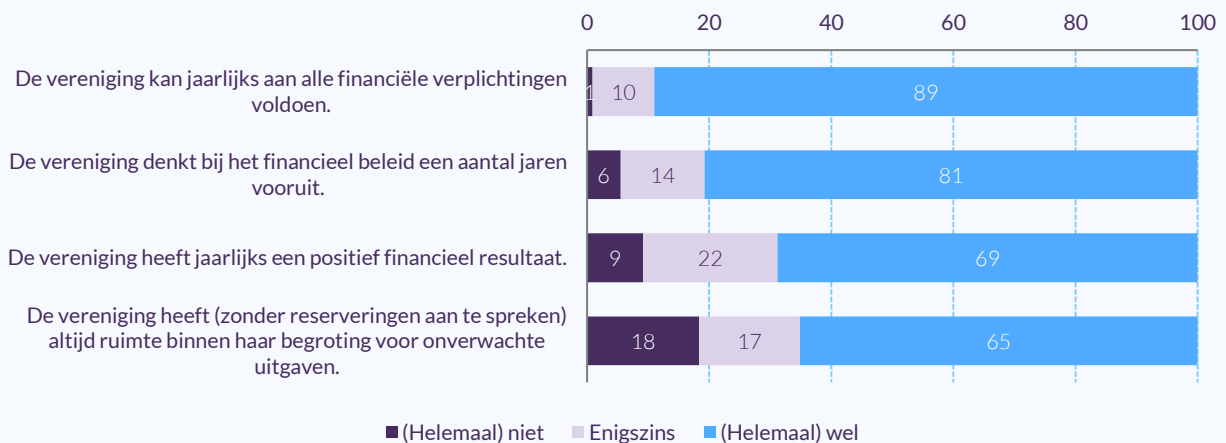
Acht op de tien verenigingen (81%) geven aan bij het financieel beleid een aantal jaar vooruit te denken. Ongeveer een zevende van de verenigingen (14%) doet dit enigszins en slechts een klein deel doet dit niet (6%).

Ruim twee derde van de verenigingen (69%) geeft aan jaarlijks een positief resultaat te hebben. Bijna een kwart (22%) geeft aan enigszins een positief resultaat te hebben en een minderheid (9%) geeft aan geen positief resultaat te behalen. Dit zijn met name de grote verenigingen (> 250). Landelijk geeft een derde van de verenigingen aan jaarlijks geen of enigszins een positief financieel resultaat te hebben.

Twee derde van de verenigingen in Breda (65%) heeft (zonder reserveringen aan te spreken) ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (landelijk 67%). Bijna een vijfde heeft enige ruimte (17%) in de begroting voor onverwachte uitgaven, terwijl een vergelijkbaar aandeel (18%) geen ruimte heeft voor dergelijke onverwachte kosten (landelijk 10%).

Figuur 2.14
Stellingen over financiën, volgens verenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

2.6 Accommodatie

Bijna de helft van sportverenigingen in de gemeente Breda (41%) (in dit onderzoek) beschikt over een eigen sportaccommodatie of -complex en kantine. Een klein deel heeft alleen een eigen sportaccommodatie (8%) of alleen een kantine (4%).

Meer dan de helft van de verenigingen (47%) heeft geen eigen sportaccommodatie of -complex en geen eigen kantine (niet in figuur). Dat zijn met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen.

Enige zorgen over de beschikbaarheid van de accommodatie

Ruim de helft van de verenigingen in de gemeente Breda is tevreden over de accommodatie waar zij gebruik van maken ([figuur 2.15](#)). Toch is accommodatie, zoals eerder benoemd, een aandachtspunt voor veel Bredase verenigingen. Dit lijkt met name te komen door de beschikbaarheid van accommodaties.

Meer dan de helft van de verenigingen (59%) kan op elk gewenst moment over de accommodatie beschikken, conform de behoefte. Dit is net iets lager dan landelijk (65%). Toch geeft een kwart van de verenigingen aan niet op elk gewenst moment over accommodatie te kunnen beschikken. Met name binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie geven dat aan.

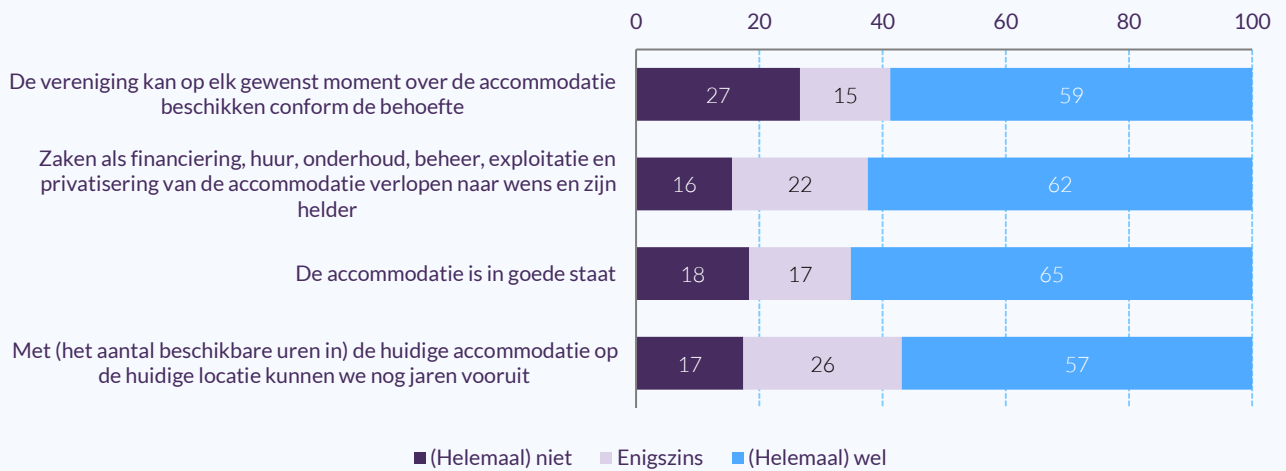
Ruim de helft van de verenigingen (57%) is tevreden met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie voor de komende jaren. Toch is een groot aandeel enigszins of (helemaal) niet tevreden. Met name middelgrote en grote verenigingen hebben niet het idee dat ze met de huidige accommodatie de komende jaren vooruit kunnen. Landelijk zijn verenigingen vaker tevreden over de beschikbaarheid op lange termijn (79%).

De verenigingen zijn het meest tevreden over de staat van de accommodatie. Twee derde (65%) geeft aan dat de accommodatie (helemaal) in goede staat is. Dit is lager dan landelijk (76%). Ook vindt meer dan de helft van de Bredase verenigingen (62%) dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie naar wens verlopen en helder zijn.

Figuur 2.15

Stellingen over onderhoud en staat accommodatie, volgens sportverenigingen in Breda

(in aantallen, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Drie op de tien verenigingen maken gebruik van de openbare ruimte

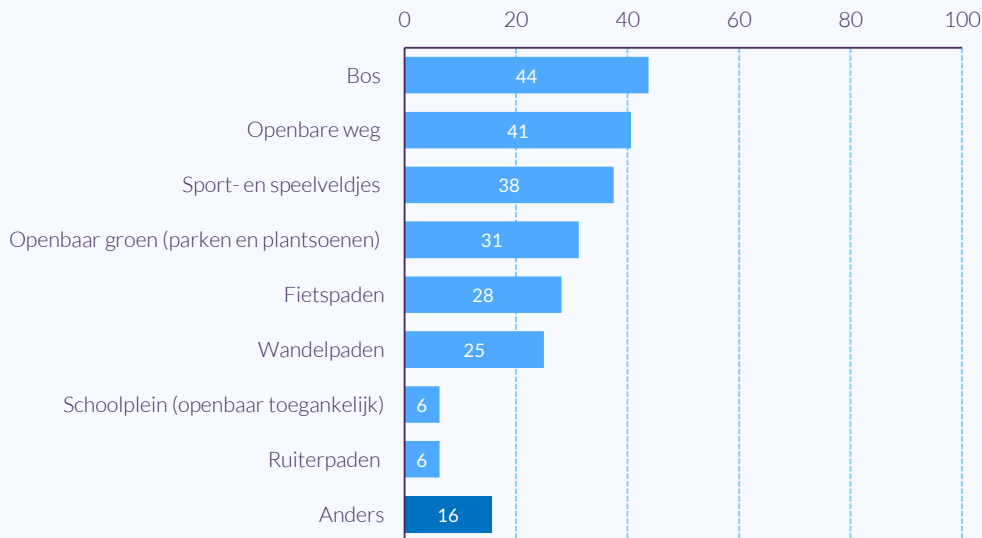
Drie op de tien verenigingen in Breda hebben gebruik gemaakt van de openbare ruimte voor sport- en/of beweegactiviteiten in de afgelopen twaalf maanden (29%, niet in figuur). Dit zijn met name verenigingen voor individuele sporten.

Deze sport- en/of beweegactiviteiten vonden vooral in het bos (44%) of op de openbare weg (41%) plaats (figuur 2.16). Twee vijfde van de verenigingen (38%) maakte gebruik van sport- en speelveldjes. Verder vonden de activiteiten voornamelijk plaats in het openbaar groen (31%), op fietspaden (28%) en op wandelpaden (25%). Ook geeft een zesde van de verenigingen (16%) aan dit op een andere plek te hebben gedaan, voornamelijk op het water (de Mark).

Figuur 2.16

Locaties van sport- en/of beweegactiviteiten in de openbare ruimte door sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=32)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Een derde verhoogt contributie vanwege stijgende energielasten

Een derde van de verenigingen (33%) geeft aan de stijgende energielasten via contributieverhoging te hebben opgevangen (figuur 2.17). Ongeveer een kwart (24%) heeft dit gedaan door kostenbesparing(en) door te voeren. Daarnaast heeft ongeveer een vijfde van de verenigingen ofwel reserves aangesproken (19%) of de kantineprijzen verhoogd (18%). 7 procent heeft het sponsorinkomen verhoogd.

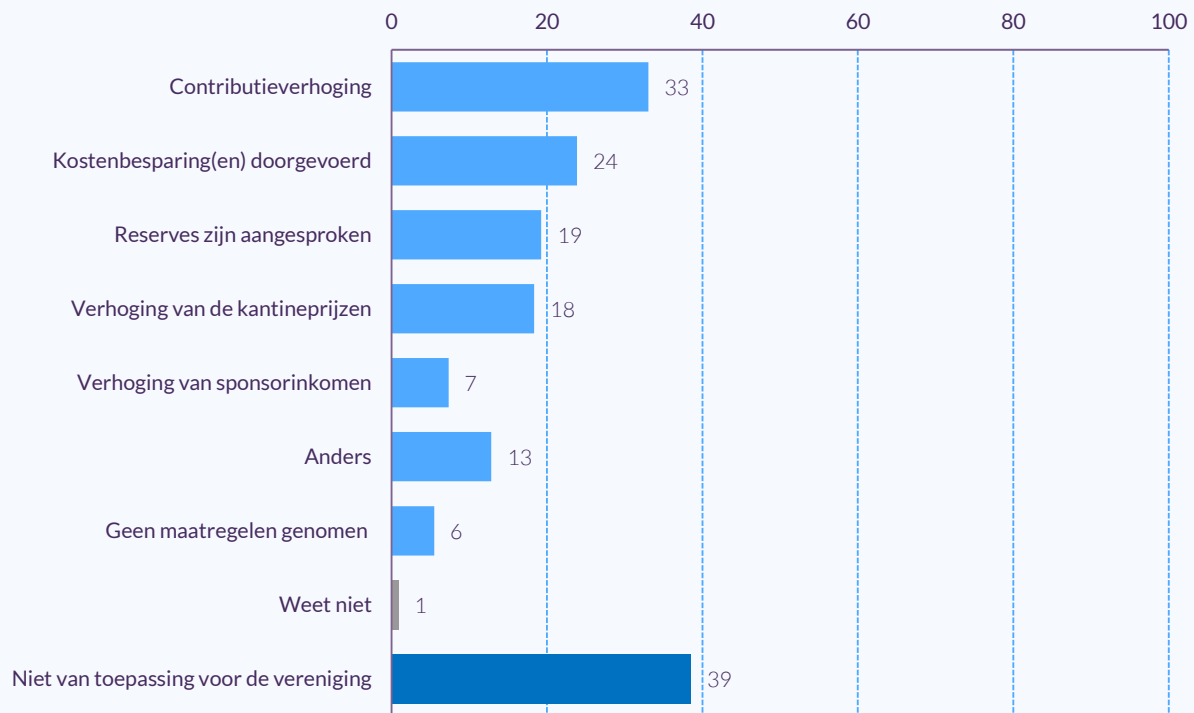
Ongeveer een zevende van de verenigingen (13%) geeft aan de stijgende energielasten op een andere manier te hebben opgevangen. Een paar daarvan hebben verduurzaamd als reactie op de stijgende energiekosten.

Voor twee vijfde van de verenigingen (39%) is deze vraag niet van toepassing. Dit geldt voornamelijk voor verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en kantine.

Figuur 2.17

Het opvangen van de stijging in energielasten door de sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Ruim de helft investeerde in energiebesparing of duurzaamheid

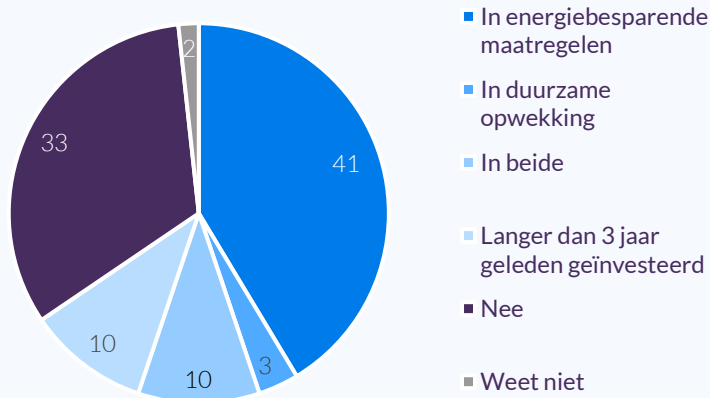
Meer dan de helft van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine heeft in de afgelopen drie jaar geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (54%, [figuur 2.18](#)). Dit zijn voornamelijk buitensportverenigingen en middelgrote (101-250 leden) tot grote (>250 leden) verenigingen (niet in figuur).

Een derde van de verenigingen (33%) heeft niet geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen.

Figuur 2.18

Investerings in energiebesparende maatregelen van sportverenigingen in Breda in de afgelopen drie jaar

(in procenten, verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine, n=58)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Twee vijfde van de verenigingen (43%) met een eigen accommodatie en/of kantine is van plan in de komende drie jaar (2024-2026) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (niet in figuur). Een klein deel (5%) geeft aan dit wel van plan te zijn, maar nog niet in de periode van 2024 tot 2026. Een kwart geeft aan dat ze niet van plan zijn te investeren (26%) of dit nog niet weten (22%).

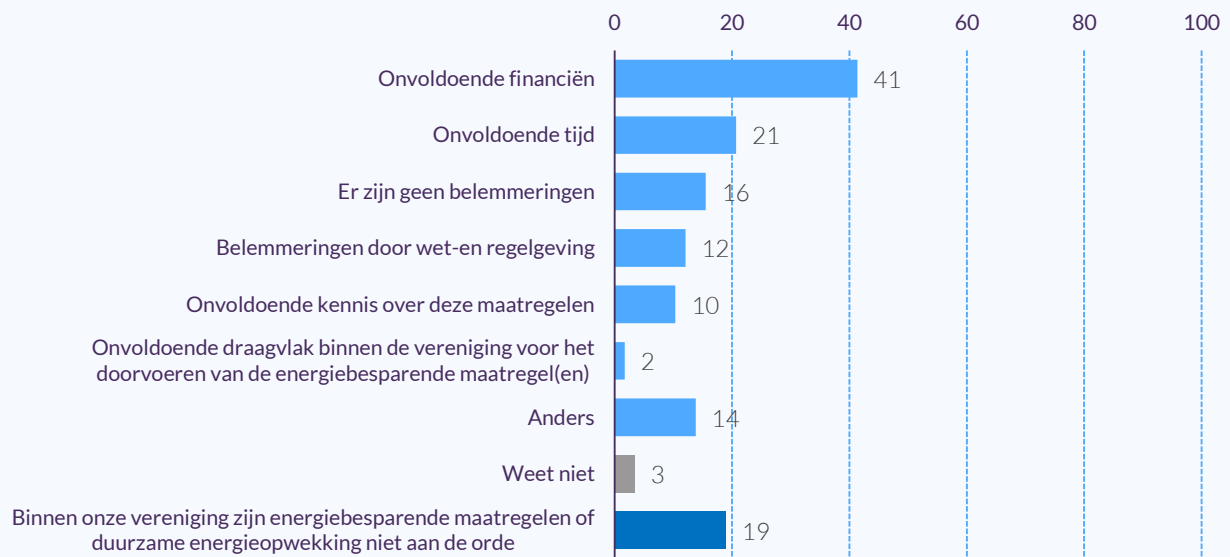
Er zijn meerdere belemmeringen om (meer) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Twee op de vijf verenigingen (41%) zien onvoldoende financiën als belemmering ([figuur 2.19](#)). Een vijfde (21%) geeft aan onvoldoende tijd te hebben voor de investeringen.

Ongeveer één op de zes verenigingen (16%) ervaart geen belemmeringen. Voor een vijfde (19%) zijn energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking niet aan de orde.

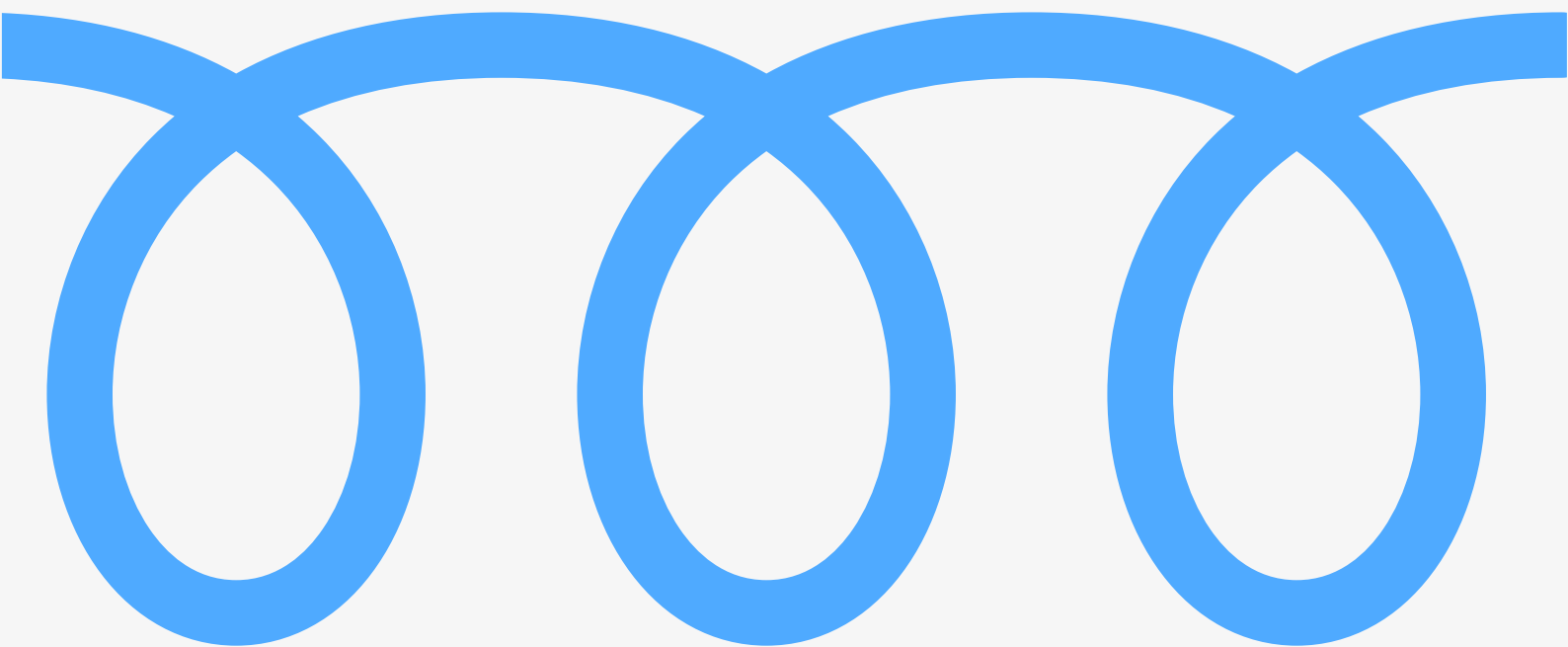
Figuur 2.19

Belemmeringen om te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekkingen

(in procenten, verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine, n=58)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.



Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen in Breda daarop.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

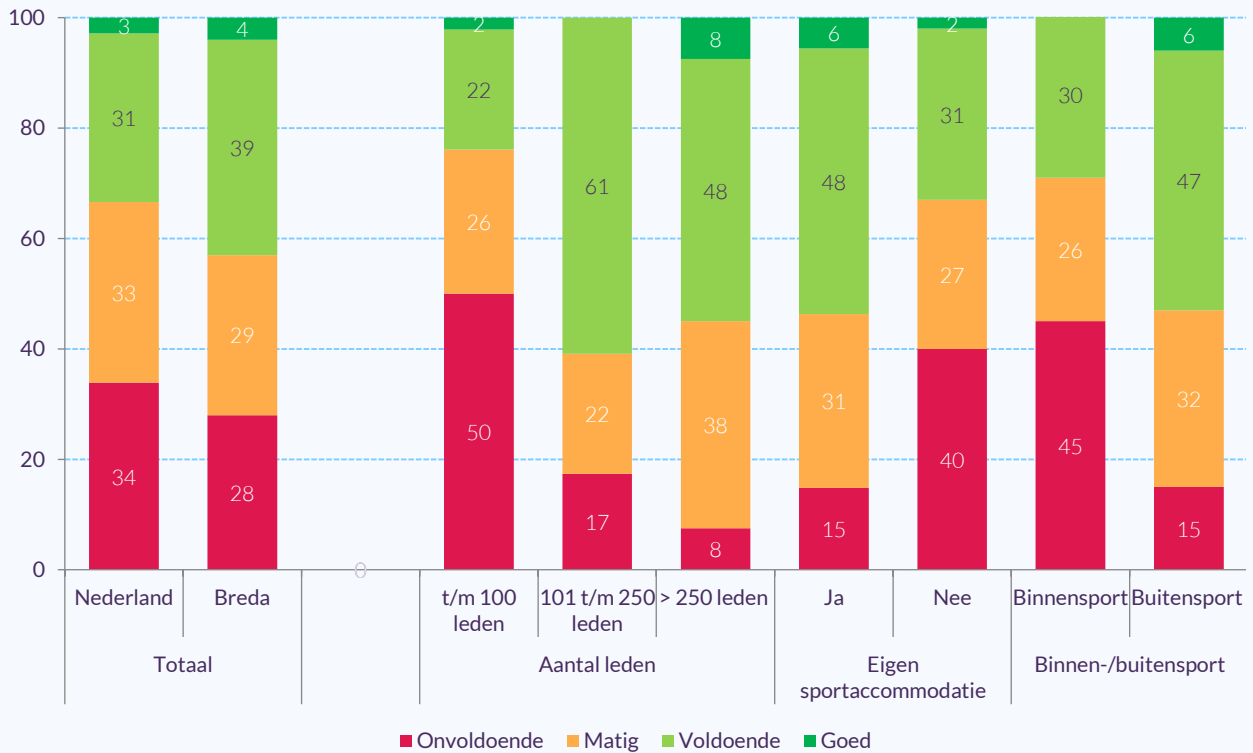
3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

Meeste verenigingen scoren matig of onvoldoende

In Breda scoort minder dan de helft van de verenigingen voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (43%, [figuur 3.1](#)). Dit percentage ligt hoger dan landelijk (34%). Meer dan de helft van de verenigingen scoort matig of onvoldoende, waarvan ruim een kwart onvoldoende scoort (28%).

Drie kwart van de kleine verenigingen (≤ 100 leden) scoort onvoldoende of matig (76%). Landelijk scoort een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (34%) en zijn dit ook vaker de kleine verenigingen (49%). Naast kleine verenigingen scoren ook binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie vaker onvoldoende of matig op maatschappelijke oriëntatie dan de andere verenigingen.

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Breda
 (in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Drie op de tien verenigingen zijn maatschappelijk actief

Drie op de tien verenigingen blijken, volgens de criteria, voldoende of goed maatschappelijk actief (31%). Landelijk is dit 37 procent. Dit zijn vooral grote tot middelgrote verenigingen (meer dan 100 leden).

Drie op de tien verenigingen scoren onvoldoende op het criterium maatschappelijk actief (28%, [figuur 3.2](#)). Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Dit vooral zijn kleine verenigingen.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

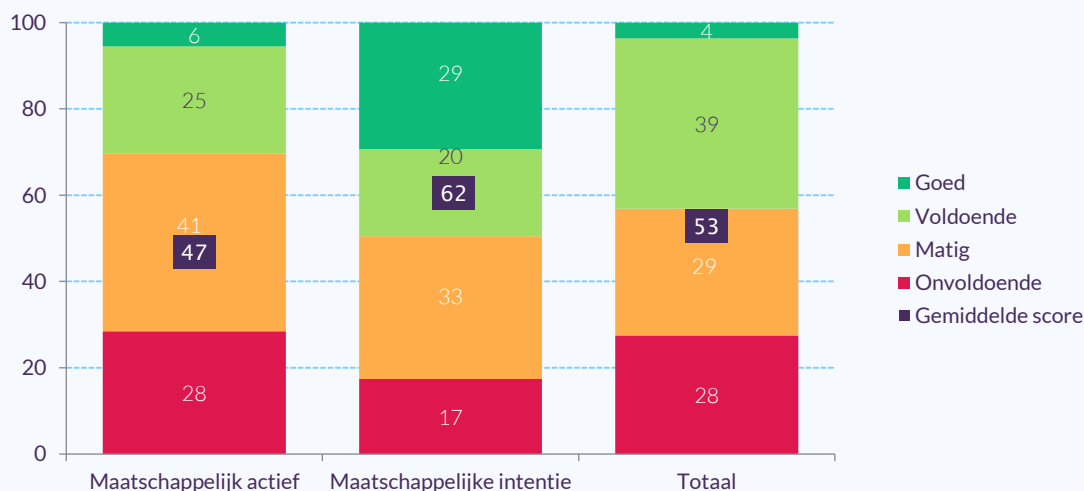
De helft van de verenigingen (49%) heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie van hun vereniging. Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Breda scoren hoger op dit criterium dan landelijk (26% voldoende/goed).

De andere helft van de verenigingen scoort matig of onvoldoende op maatschappelijke intentie (50%). Dit zijn met name kleine verenigingen (≤ 100 leden).

Er is nog ruimte om de maatschappelijke activiteit van verenigingen toe te laten nemen. Ruim een kwart (28%) scoort voldoende/goed op maatschappelijke intentie, maar onvoldoende/matig op maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen staan positief tegenover maatschappelijke activiteit(en), maar zijn nog niet of nauwelijks maatschappelijk actief. Vier op de tien verenigingen zijn niet maatschappelijk actief en hebben ook niet of nauwelijks de intentie om actief te worden.

Figuur 3.2
Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

3.2 Samenwerking

Negen op de tien verenigingen werkten samen met organisaties

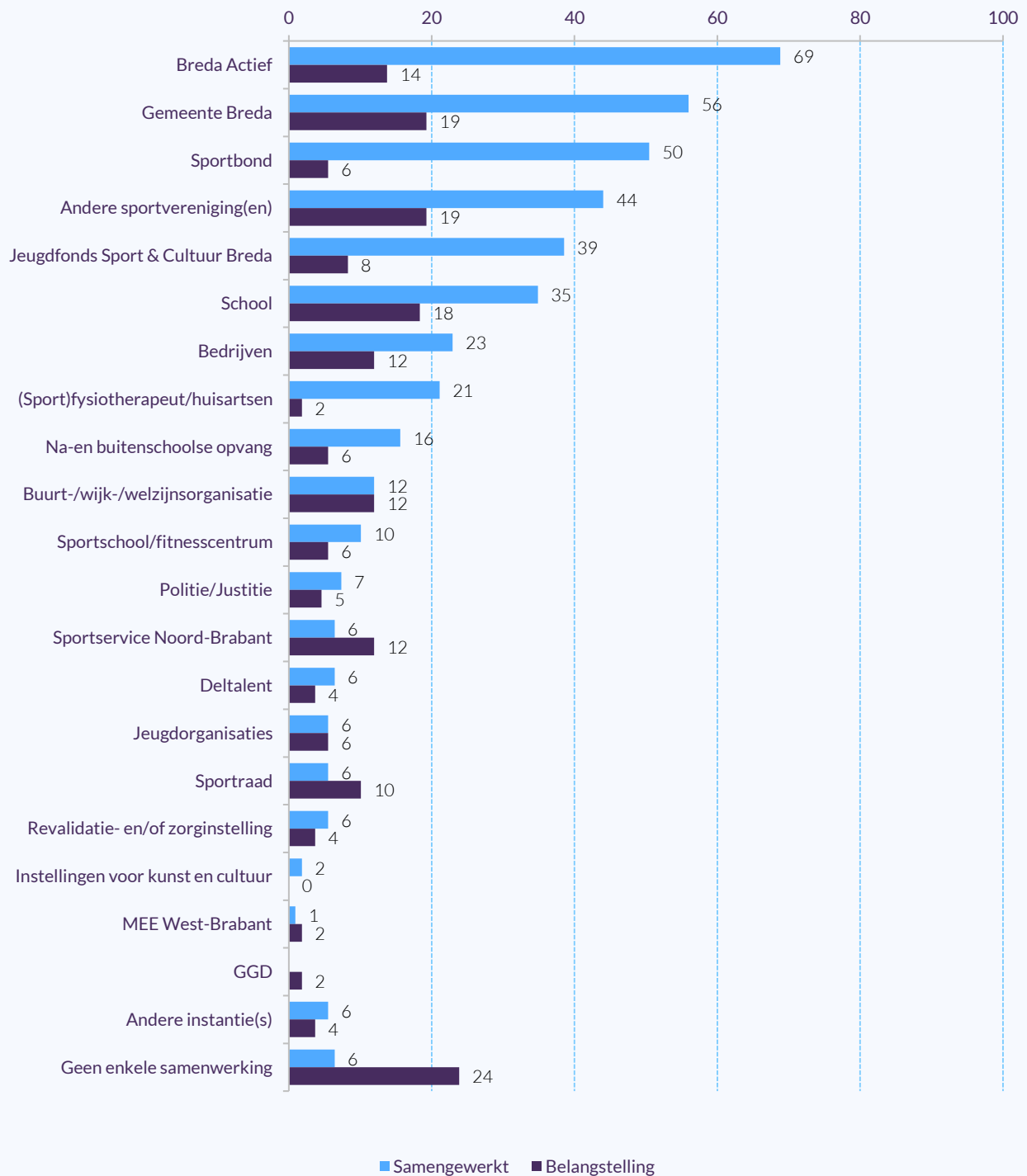
Bijna alle verenigingen in de gemeente Breda (92%) hebben het afgelopen jaar met één of meer organisaties samengewerkt (**figuur 3.3**). Zeven op de tien werken samen met Breda Actief. De helft werkt samen met de Gemeente Breda (56%) of een sportbond (50%). Verder werkt minder dan de helft samen met een andere sportvereniging(en) (44%), het Jeugdfonds Sport & Cultuur Breda (39%) of een school (35%).

Geen enkele vereniging heeft samengewerkt met de GGD. Hier is ook weinig belangstelling voor. Verder werken verenigingen nauwelijks samen met instellingen voor kunst en cultuur (2%) en MEE West-Brabant (1%). Ook hier is weinig tot geen belangstelling voor.

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen in Breda het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in aantallen, meerdere antwoorden mogelijk, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

De verenigingen in Breda zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. De verenigingen die samenwerken met één of meer organisaties, willen deze samenwerkingen behouden en soms intensiveren (niet in figuur). Verenigingen die

een samenwerking willen intensiveren, willen dit voornamelijk met Breda Actief (42%), de gemeente (36%) of andere sportverenigingen (33%).

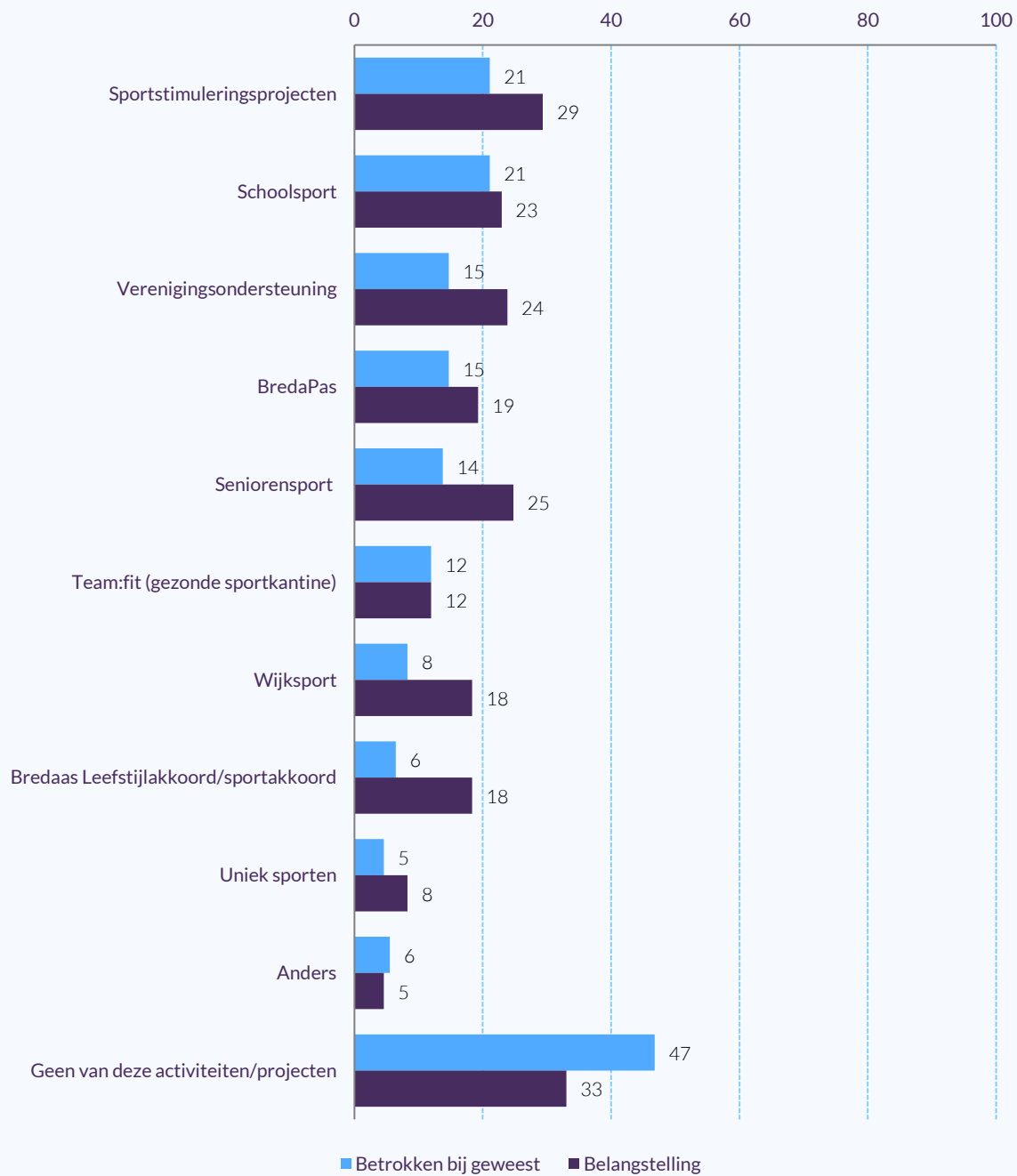
Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, is gevraagd of ze daar in de toekomst interesse in hebben. Drie kwart van de verenigingen (76%) heeft belangstelling voor een nieuwe samenwerking (**figuur 3.3**). Dit gaat vooral om een samenwerking met de gemeente (19%) en andere sportverenigingen (19%). Ook voor samenwerking met scholen is belangstelling (18%).

Helft verenigingen betrokken bij projecten

De helft van de verenigingen (53%) is het afgelopen jaar betrokken geweest bij een of meer sportprojecten/-functionarissen/-activiteiten (**figuur 3.4**). Bijna een kwart was betrokken bij sportstimuleringsprojecten (21%) en schoolsport (21%). Dit geldt voornamelijk voor grote verenigingen (>250 leden). Behalve bij sportstimuleringsprojecten: daar is de deelname meer verspreid over verenigingen van verschillende grootte.

Ondanks dat de helft van de verenigingen het afgelopen jaar niet betrokken was bij projecten, geven veel verenigingen wel aan belangstelling te hebben voor verschillende projecten. Verenigingen willen met name het komende jaar betrokken blijven of worden bij sportstimuleringsprojecten (29%), seniorensport (25%), verenigingsondersteuning (24%) en schoolsport (23%).

Figuur 3.4
Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar de sportverenigingen
het afgelopen jaar bij betrokken waren en/of belangstelling voor hebben
 (in aantallen, meerdere antwoorden mogelijk, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Helpt maakte gebruik van dienstverlening Breda Actief

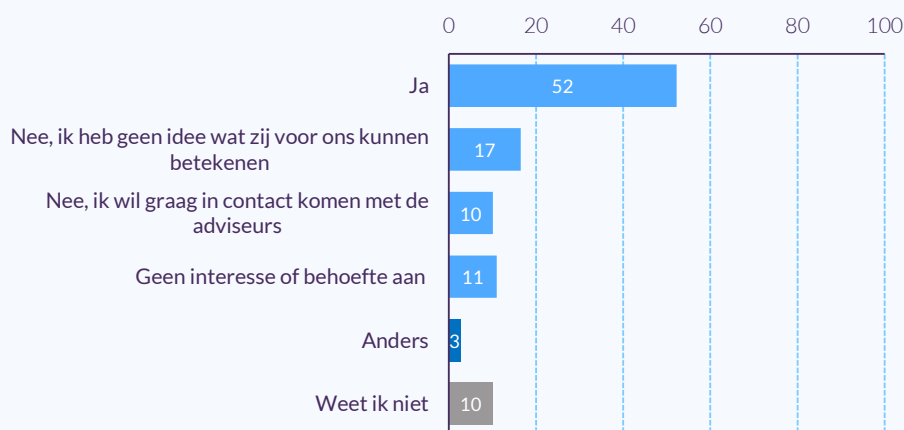
De helft van de verenigingen (52%) heeft gebruik gemaakt van de dienstverlening van de adviseurs sport -en beweegaanbieders van Breda Actief (figuur 3.5). Dit zijn grote buitensportverenigingen. Een zesde van de verenigingen (17%) weet niet wat de adviseurs voor hen kunnen betekenen en een op de tien komt graag in contact (10%).

Zowel de verenigingen die aangeven niet te weten wat Breda Actief voor hen kan betekenen als de verenigingen die graag in contact willen komen, tonen interesse in samenwerking (niet in figuur). Maar zij hebben voornamelijk geen helder beeld van de mogelijkheden die Breda Actief ze kan bieden, zoals de aard van de activiteiten of de thema's waarbij Breda Actief ondersteuning kan bieden.

Verenigingen die aangeven al gebruik te hebben gemaakt van de diensten van Breda Actief, zijn overwegend positief. Ze waarderen met name de informatieavonden, de ondersteuning bij subsidieaanvragen en het advies en de hulp bij het versterken van het bestuur, het kader en de ledenwerving. Ook zijn er verenigingen die al contact hebben met Breda Actief, maar hopen dit in de toekomst te intensiveren.

Figuur 3.5
Gebruik adviseurs sport- en beweegaanbieders van Breda Actief door verenigingen

(In procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

3.3 Aanbod

Veel aandacht voor aanbod voor niet-leden

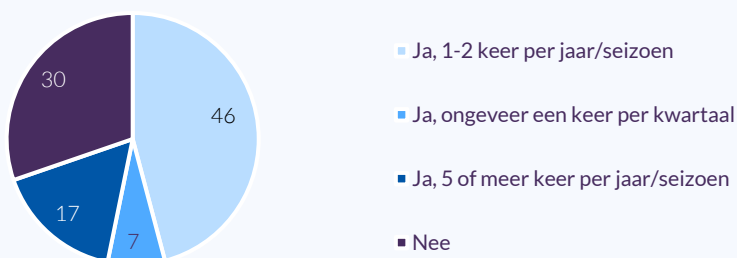
Twee derde van de verenigingen in de gemeente Breda organiseerde het afgelopen jaar aanbod waarbij niet-leden ook welkom waren (figuur 3.6). Bij het overgrote deel hiervan (46%) bleef het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen (>250 leden).

Een derde van de verenigingen (30%) organiseerde het afgelopen seizoen/jaar geen (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden. Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen (≤ 100 leden) zonder eigen accommodatie.

Figuur 3.6

Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden door de sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Vier op de vijf verenigingen organiseerden het afgelopen jaar naast reguliere activiteiten andere activiteiten voor leden, zoals een kamp, toernooi, clinic of nieuwjaarsactiviteit (85%, niet in figuur).

Ruim een kwart van de verenigingen (28%, niet in figuur) biedt faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Zij bieden voornamelijk multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging (17%) en een fysiotherapie/sportverzorging (12%) aan.

Het is niet verwonderlijk dat dit met name verenigingen zijn die beschikken over een eigen accommodatie en/of kantine. Dit zijn ook vaak de grote verenigingen en teamsportverenigingen.

Ruim een kwart van verenigingen wil in de toekomst hun faciliteiten en voorzieningen aan anderen aanbieden (28%).

Aandacht voor vernieuwing sport- en spelactiviteiten

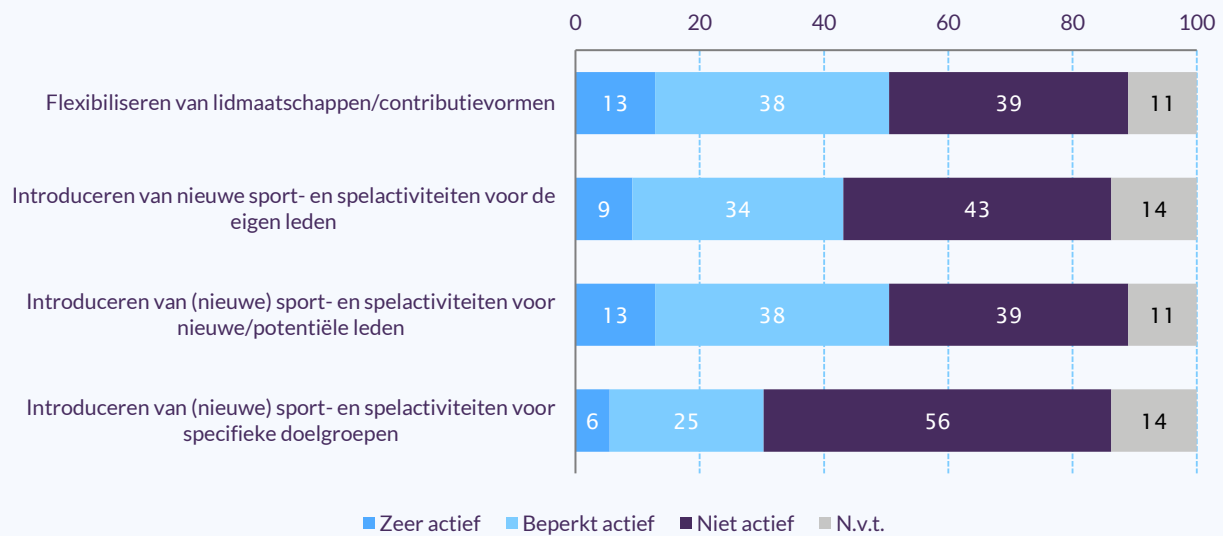
Twee op de vijf verenigingen (43%) in de gemeente Breda vernieuwen het aanbod voor eigen leden ([figuur 3.7](#)). De helft (51%) is (ook) actief met het introduceren van (nieuw) aanbod voor nieuwe of potentiële leden.

De helft van de verenigingen flexibiliseert de lidmaatschappen (51%). Dit is in Breda hoger dan landelijk (41%). Drie op de tien verenigingen (31%) zetten zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen. Dit percentage is lager dan landelijk (44%).

Figuur 3.7

Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden door de sportverenigingen

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom veiligheid, normen en waarden

Acht op de tien verenigingen onderschrijven dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (85%). Dat is ruim meer dan landelijk (73%).

Ondanks dat de verenigingen in Breda een sterke maatschappelijke functie voelen, zijn zij niet allemaal actief op het gebied van maatschappelijke thema's (**figuur 3.8**). Wel zijn deze thema's vaak een aandachtspunt voor vooral op de lange termijn. Mogelijk kunnen verenigingen gestimuleerd worden deze aandachtspunten om te zetten in activiteiten.

De meeste maatschappelijke activiteiten zijn gericht op (sociale) veiligheid (44%, landelijk 34%), normen en waarden en een veilig sportklimaat (43%, landelijk 30%) en activiteiten voor kwetsbare doelgroepen (19%, landelijk 16%).

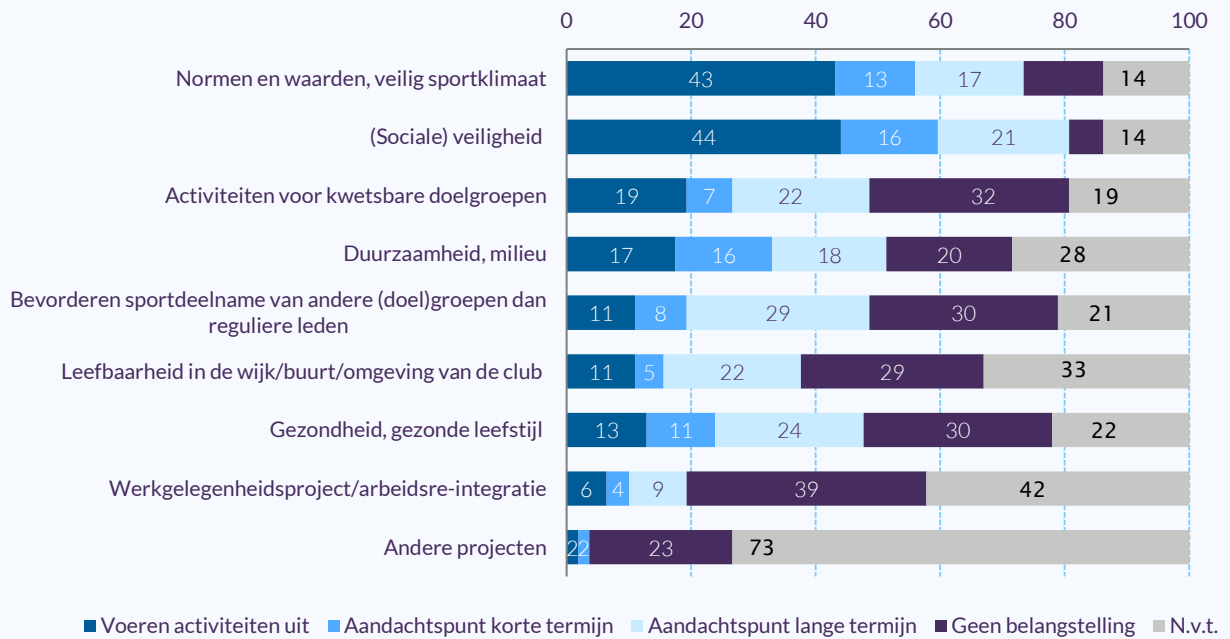
In de toekomst meer aandacht voor sportdeelname andere (doel)groepen

In de gemeente Breda is beperkt aandacht voor het bevorderen van sportdeelname van andere (doel)groepen dan reguliere leden (11%), leefbaarheid in de wijk (11%), gezondheid (13%), werkgelegenheid en arbeidsre-integratie (6%). Wel zien redelijk wat verenigingen de drie eerstgenoemde punten als aandachtspunten op de korte of lange termijn. Weinig verenigingen zien werkgelegenheid als een aandachtspunt voor de toekomst.

Verder valt op dat bij alle thema's minstens een op de zes verenigingen aangeeft dat deze niet van toepassingen zijn, terwijl thema's zoals (sociale) veiligheid voor elke vereniging van toepassing zijn en landelijk veel aandacht krijgen.

Figuur 3.8
Betrokkenheid sportverenigingen in Breda bij maatschappelijke thema's en/of projecten

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Meeste gedragsregels beschreven in statuten of huishoudelijk reglement

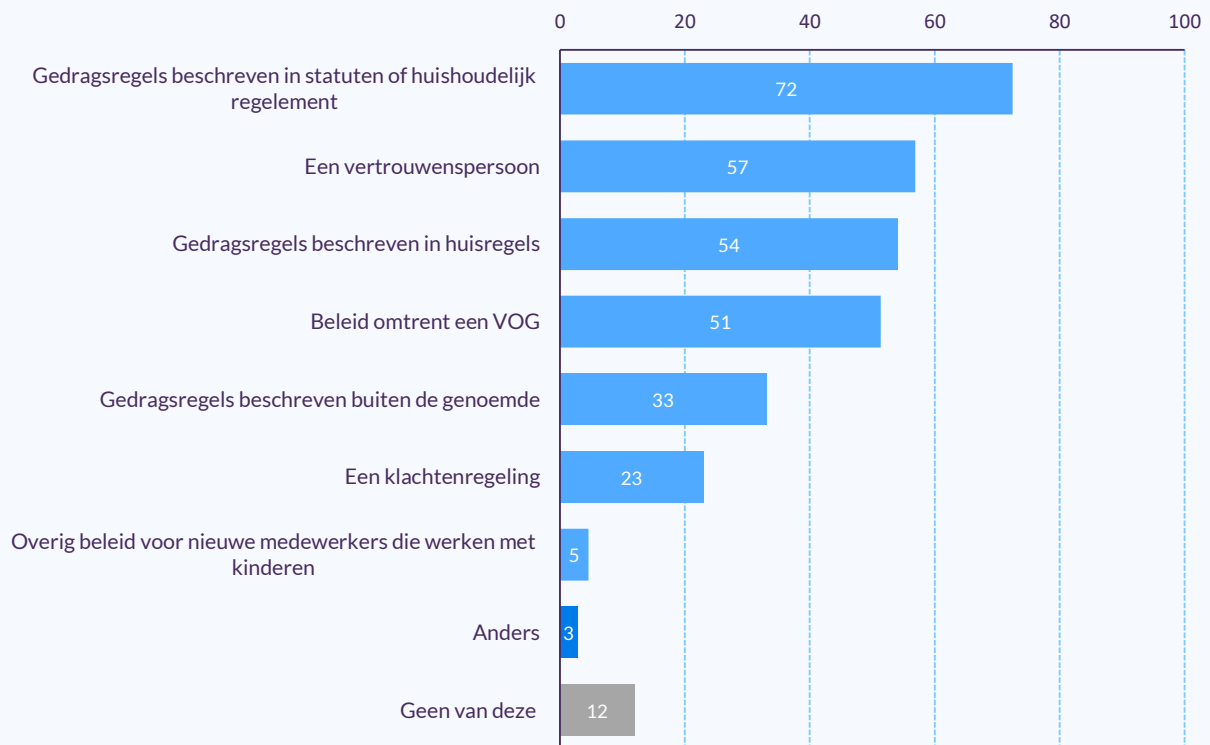
We hebben verenigingen gevraagd welke zaken ze hebben geregeld op het gebied van sociale veiligheid en een positieve sportcultuur. Drie kwart (72%) heeft gedragsregels beschreven in statuten of huishoudelijk reglement ([figuur 3.9](#)).

Meer dan de helft heeft een vertrouwenspersoon (57%), gedragsregels beschreven in huisregels (54%) en beleid omtrent een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) (51%). Deze drie zaken gelden voornamelijk voor grote verenigingen (>250 leden).

Een derde heeft gedragsregels beschreven buiten de eerdergenoemde documenten, maar bijvoorbeeld op een folder, een poster of de website (33%).

Figuur 3.9
Zaken geregeld op het gebied van sociale veiligheid door sportverenigingen in Breda

(in procenten, n=109)



Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

Vitaliteit

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Breda zijn.

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren brengen we in beeld hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Ruim een kwart van de verenigingen in Breda is te beschouwen als vitale vereniging (28%, [figuur 4.1](#)). Zij scoren 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. Landelijk is een kwart (24%) als vitale vereniging te beschouwen.

Bijna de helft van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen (41%). Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Het gaat hierbij vooral om kleine verenigingen (≤ 100 leden).

Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken.

Figuur 4.1

Matrix sportverenigingen Breda vitaliteit

(in procenten, n=109)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	0	7	13	7
	Matig	3	6	15	6
	Voldoende	3	10	19	7
	Goed	0	2	0	2

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Breda, 2024.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Een zesde van de verenigingen (16%) scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit is lager dan het landelijke cijfer (30%). Kwetsbare verenigingen zijn vaker kleine verenigingen (≤ 100 leden), binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Ook een zesde van de verenigingen (15%) behoort tot de maatschappelijke verenigingen: zij hebben een maatschappelijke oriëntatie, maar onvoldoende organisatiekracht. Ook deze verenigingen hebben kansen om vitale verenigingen te worden, door de organisatiekracht te versterken.

Opvallend is dat meer dan de helft van de verenigingen (61%) zichzelf typeert als een sterke vereniging en een zesde zelfs als een zeer sterke vereniging (14%, niet in figuur). Vooral grote verenigingen typeren zichzelf als zeer sterk. Een kwart van de verenigingen ziet zichzelf als niet zo sterk (23%). Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen.

Van de verenigingen die zichzelf niet zo sterk vinden, valt 40 procent in de categorie kwetsbaar en 40 procent in de categorie maatschappelijk. 80 procent van de 'niet zo sterke' verenigingen scoort onvoldoende/matig op organisatiekracht. Van de (zeer) sterke verenigingen scoort ruim 80 procent voldoende/goed op organisatiekracht.

Conclusies en aanbevelingen

5.1 Organisatiekracht

Zeven op de tien verenigingen in de gemeente Breda (70%) zijn voldoende tot goed in staat hun sportaanbod te organiseren. De overige verenigingen slagen daarin matig of onvoldoende. Met name sportverenigingen zonder eigen sportaccommodatie scoren lager op organisatiekracht.

De accommodatie en het kader van de verenigingen in de gemeente Breda vormen de grootste aandachtspunten. Een kwart kan niet op elk moment over een accommodatie beschikken. Dit geldt vooral voor binnensporten en verenigingen zonder eigen accommodatie. Ook melden middelgrote en grote verenigingen dat ze twijfelen aan de mogelijkheden om met hun huidige accommodatie de komende jaren vooruit te kunnen.

Een vijfde van de verenigingen heeft gebrek aan vrijwilligers en de helft is op zoek naar meer vrijwilligers. Ruim een kwart van de verenigingen heeft onvoldoende trainers. De helft heeft vacatures. De vacatures die uitstaan, zijn voornamelijk gericht op vrijwilligers.

Daarnaast heeft ruim de helft van de verenigingen op dit moment geen actueel plan voor het behoud en de werving van vrijwilligers. Vooral kleine en middelgrote verenigingen hebben geen plan. Bij grote verenigingen is vaak een plan in ontwikkeling.

Op financiën scoort een kwart van de verenigingen onvoldoende. Het aantal verenigingen dat matig scoort, is daarentegen niet groot. Een derde van de verenigingen geeft aan jaarlijks geen of maar enigszins een positief resultaat te hebben en/of niet altijd ruimte te hebben voor onverwachte uitgaven in hun begroting.

5.2 Maatschappelijke oriëntatie

Verenigingen in de gemeente Breda zijn meer maatschappelijk georiënteerd dan landelijk. Bijna de helft scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. Zij zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod ook een maatschappelijke rol te vervullen. Vooral kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie scoren onvoldoende of matig op maatschappelijke oriëntatie.

Drie op de tien verenigingen zijn maatschappelijk actief. Zij vervullen actief een maatschappelijk rol, zoals samenwerken met andere organisaties, activiteiten organiseren voor niet-leden en actief zijn met maatschappelijke thema's.

De helft van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging. Zo blijkt er animo te zijn om betrokken te worden bij diverse projecten, met name

sportstimuleringsprojecten en schoolsport. Wanneer verenigingen dit ook daadwerkelijk organiseren of wanneer de gemeente hier meer in ondersteunt, biedt dit kansen om de maatschappelijke oriëntatie te vergroten. Hier liggen vooral kansen voor kleine verenigingen in Breda.

5.3 Vitaliteit

Ruim een kwart van de verenigingen in de gemeente Breda is te beschouwen als vitale vereniging. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd.

Een zesde van de verenigingen scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit zijn vooral kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Bijna de helft van de verenigingen is krachtig: zij hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Er liggen dus mogelijkheden voor krachtige verenigingen in Breda om vitale verenigingen te worden door zich meer maatschappelijk te oriënteren.

5.4 Aanbevelingen

Vergroot kansen voor kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie

De kwetsbare verenigingen blijken met name kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie te zijn. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om met ze in gesprek te gaan over de specifieke problemen (organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie) en over de mogelijkheden/actieplannen om hun vitaliteit te vergroten (met name organisatiekracht).

(Extra) inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn.

De helft van de verenigingen heeft al gebruik gemaakt van de dienstverlening van adviseurs sport -en beweegaanbieders. Toch geeft een kwart aan niet te weten wat de adviseurs voor hen kunnen betekenen of graag in contact te willen komen. Dit zijn voornamelijk de kwetsbare verenigingen. Hier kan Breda Actief gebruik van maken door voor deze verenigingen meer informatie te verschaffen of in contact te komen. Dit kan de kracht van deze verenigingen bevorderen.

Heb aandacht voor de beschikbaarheid van accommodaties

De helft van de verenigingen scoort matig tot onvoldoende op het criterium accommodatie. Met name de (toekomstige) beschikbaarheid van de accommodaties vormt een punt van zorg, voornamelijk voor grote verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Het is goed kritisch te blijven kijken hoe de beschikbaarheid voor nu en in de toekomst verbeterd kan worden. Blijf in overleg met de verenigingen kijken waar de knelpunten zitten en hoe je die samen kunt oplossen.

Versterk kader

Voor ruim een derde van de verenigingen in dit onderzoek is kader een belangrijk knelpunt. 38 procent van de verenigingen scoort matig of onvoldoende op het vitaliteitscriterium kader. Vooral voldoende vrijwilligers is een punt van zorg.

Het is belangrijk verenigingen met deze zorgen te ondersteunen bij het versterken van het kader. Bijvoorbeeld door ze te stimuleren om een plan te maken voor het werven en behouden van vrijwilligers. Een verenigingsondersteuner of buurtsportcoach kan hierbij mogelijk helpen. Het versterken van het kader biedt verenigingen de kans om hun beleid rondom vrijwilligers te versterken.

Maak financiële positie inzichtelijk

Een derde van de verenigingen scoort matig tot onvoldoende op het organisatiekrachtcriterium financiën. Hoewel de meeste verenigingsbestuurders hun financiële positie als sterk beschouwen, heeft ruim een kwart van de verenigingen nauwelijks ruimte om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen.

Door de financiële positie van verenigingen in kaart te brengen kan de gemeente inzicht krijgen in waar de kwetsbaarheid op het gebied van financiën zit. Verenigingen zijn vaak afhankelijk van enkele inkomstenbronnen, met name contributie. Het is van belang meerdere inkomstenbronnen te hebben.

Verbreed maatschappelijke oriëntatie

Om de vitaliteit van sportverenigingen te verbeteren kan de gemeente verenigingen ondersteunen bij het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. Sportakkoord Breda kan hiervoor mogelijkheden bieden. De meerderheid van de verenigingen is niet of matig maatschappelijk actief, maar de helft heeft wel de intentie om meer maatschappelijk actief te worden.

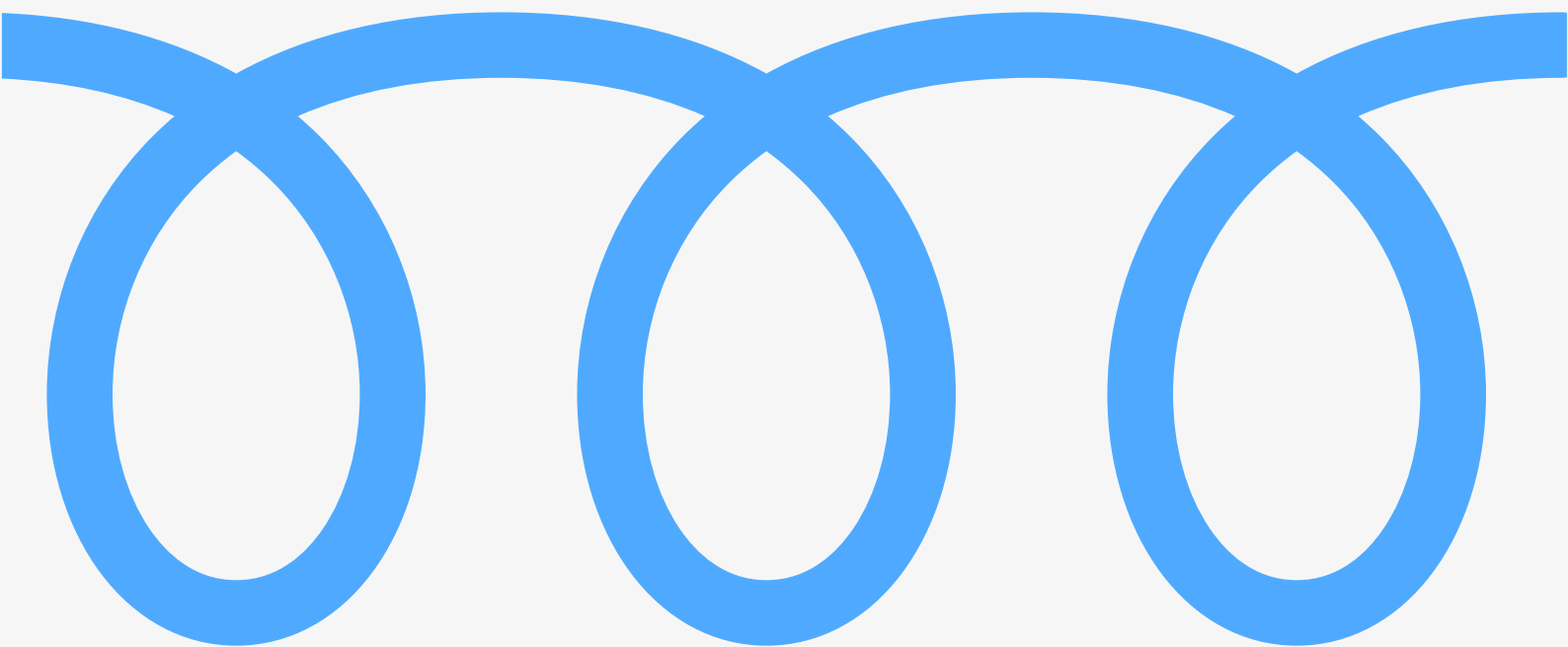
Samenwerking stimuleren kan bijdragen aan meer maatschappelijke activiteit. Zinvol is om te kijken naar partijen waarmee sportverenigingen een samenwerking aan zouden willen gaan, zoals scholen. Daarnaast hebben verenigingen interesse in deelname aan sportstimuleringsprojecten en schoolsport. Ook op deze interesse kan de gemeente inspelen.

Meer dan een kwart van de verenigingen geeft ook aan dat ze het organiseren van activiteiten voor kwetsbare doelgroepen zien als aandachtspunt voor op korte of lange termijn. Als organisaties zich op meer verschillende doelgroepen richten, kan dat ook de sportdeelname van kwetsbare doelgroepen in de gemeente Breda vergroten.

Ondersteun elkaar met *'best practices'*

Meer dan een kwart van de verenigingen in gemeente Breda is vitaal. Dit zijn overwegend grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. Er zijn negen kleine verenigingen die vitaal zijn.

Deze verenigingen kunnen als voorbeeld dienen voor andere verenigingen. Het is waardevol om de vitale verenigingen te koppelen aan soortgelijke verenigingen die kwetsbaar scoren.



Bijlage 1 – Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 - Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen naar grootte

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤100 leden	71	48	44	40
101 t/m 250 leden	41	28	31	28
Meer dan 250 leden	37	25	34	31
Totaal	149	100	109	100

Op basis van gegevens van de gemeente Breda.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen naar type sport

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	
Binnensport	73	49	47	43
Buitensport	73	49	59	54
Beide	3	2	3	3
Totaal	149	100	109	100

Op basis van gegevens van de gemeente Breda.

